

MURSKÉ NOVINE

Uredništvo in upravnništvo v
MURSKI SOBOTI.

Oglasi po tarifu.

Izhajajo vsako nedeljo.

Posamezna številka 1-25 Din.

Naročnina: za celo leto	48 D
za pol leta	24 „
za četrt leta	12 „
za 1 mesec	4 „

Slovenskim Evangelicānom!

Pet let je minolo, ka je bilo Prekmurje prikapčeno k Jugoslaviji. Dobrih 1000 let je bila ta krajina pod tühinskov vladov. V tom dugom cajti se je lüstvo, v svojem mišljenji tak obrnol, ka je njega vekši tao spoj ne znal, da guči slavski jezik, šteroga Europe te največši tao lüdi guči. Prvejši ovdašnji gospodje so bili vešč to gvüsn, ka za par let zgine v Prekmurji slovenska reč. V šolaj, v državnih uradih, vse povsedi se je gučalo in pisalo vogrski. Naroda učitelji in dühovniki so se vsi šolali na vogrskih šolah.

Posledica toga je bila, ka so se na teh šolah navzeli tühinskega düha, ka so pomali, pa gvüšno prek šli na vogrsko kulturo, — na vogrski narod.

Dosta odličnih vučnikov je dala naša krajina vogrskomi narodi. Na najvišjih mestaj so se pač spoutili na svoje dobre prijatele v tej krajini, pozabili pa so, ka so sinovje slovenske matere. Pred svetom so se glašali za vogre, — za madjare. Vse povsedi, gde so v tühinskih orsagaj bili naseljeni prekmurci, so se oni za Vogre vödaval. Le malo jih je bilo, šteri so znali, ka so oni slovinci iz vogrskega orszaga. Če pa se pitamo, kak je to, ka je v tom dugom vremeni v našoj krajini slovenska reč ne čista zginola, pač lejko na to pitanje odgovor najdemo.

Ka še dnesden v našoj krajini žive slovenska reč, se mamo zahvaliti cerkvi in njenim voditelom.

Dosta cerkvenih pesmi in drugih verskih spisov v slovenskem jeziku imamo v naši krajini. Največ spisov v slovenskem jeziku imajo naši evangelicāni, šterim je Štefan Küzmič sveto pismo na slovenski jezik prek spelal. To je največšo kulturno delo prekmurskih evangelicānov, štero je tudi drugim slavskim narodom v diko.

Od tega mao, ka so prekmurški slovinci združeni z brati slovinci, pa so evangelicāni v verski štampi dosta lepo napredüvali. Oni majo svoj „Düševni list“ in svoj „Evangelicānski kalendar“. Dosta se brigajo naši evangelicānci za štamp, šteri je od pravoga evangelicānskoga dü-

ha prehodjeni. Veseli nas, ka se je „Düševni list“ vu svojem II letniki ešče bole pokrepo.

Sinorija je začetkom tekočega šolskega leta v Murski Soboti odprla „Diački dom.“ Tu majo mesto sirmaški evangelicānski dijaki. Hvalevredno je to delo. Vsi slovinci, tudi oni, šteri so prišli v našo krajino, bi mogli podpirati Diački dom.

Dosegamao smo na kratki opisali kulturne prilike slovenskih evangelicānov. Te so še dosta lepe, bile bi pa lejko bogše. Naši evangelicānci nikše zadovolnosti nepočütiijo z novov, pravov domovinov. Pravijo, ka so vötiskani in nepoštüvani. Istina je, ka se je našim evangelicānom v verskem oziri dosta krivičnoga, napravilo. Ali pitanje je, velko što je tomi kriv? Či ščemo biti pošteni, moremo na našo velko žalost vadtüvati, ka so krivi naši evangelicāni sami.

Okoli 25.000 evangelicānov je v Prekmurji. To je edno takšno število, ki tudi v ednoj velkoj državi (orsagi) s pametnov politikov lejko dosta dosegne. Samo ka je potrebno se vezati s takšimi, šteri virstveno politiko delajo, ne pa verske. Ednoga követa majo naši evangelicāni, ki je njuve vere. Ker je sam se moral prikapčiti edni partaji. Toda on se je prikapčo takši partaji, štera je vküper sestavljena od samih njegovih neprijatelov. Klerikalna partaja, šteri je on svoj votum doj dao, je v rokaj samih katoliških dühovnikov. Ti ne pripoznajo evangelicānske vere in so njemi največji protivniki. Pitamo Vas, bratje evangelicānski, jeli je mogouče, ka bo edna katoliška partaja Vaša verska želenja spuniti štela?

Ali ste pozabili na to, ka piše historja o proti reformaciji, v šterom vremeni so vaše vernike na ogen davali? Ali mislite, ka so njihovi vezdašnji nasledniki svojo mišljenje spremenoli? Pitajte vašega evangelicānskega követa, šteroga za poštenoga človeka držimo, kelko je on dosegno za vaš evangelicānski diački dom, kelko za druge vaše verske potrebščine. Ali je mogao pomagati siromašnim Vašim dühovnikom? Praviti de Vam mogao, ka je nikaj ne mogo napraviti in ne pomouči. Zatogavolo si Vi evangelicānski voditeli prav dobro premislite, če je Vašo mesto

VLADNA KRIZAI

Ker hočejo biti klerikalci v vladi, četudi z Pašičem in Pribičevićem je kralj vnovič in zadnjič poskusil z koncentracijsko vlado. Postavil je demokrata Kosta Timotijevića, da sestavi vlado, ki naj v parlamentu dela na gospodarskih in socijalnih zakonih. Radič in klerikalci so sedaj proti temu, ker nečejo delati za korist ljudstva. Zato ni upanja, da pride do te vlade, temveč je pričakovati, kakor smo že pisali — volilno vlado.

Izredni občni zbori Jugoslov. Dem. stranke v srezu Murska Sobota dne 25. in 26. okt.

V soboto, dne 25. X. se je vršil ob lepem številu somišljenikov demok. stranke izredni občni zbor za kraj. org. v Murski Soboti. Oblastni tajnik g. Špindler, ki je v ta namen dospel iz Maribora, je v dolgem govoru orisal sedanjo situacijo v politiki.

V nedeljo dne 26. X. se je ob 10 uri predpoldne vršil izredni občni zbor kraj. org. J. D. S. v Puconcih, ob 1 uri popoldne v Kupšincih in ob 3 uri popoldne v Cankovi. Vsi trije iz-

redni občni zbori so dobro izpadli in oblastni tajnik g. Špindler se je z zadovoljstvom izrazil, da je dobil v Prekmurju najboljši vtis.

Istega dne, ob 7. uri zvečer se je vršil izredni občni zbor kraj. organ. J. D. S. v Veržetu. Zbralo se je lepo število organiziranih somišljenikov, katerim je g. notar Koder jasno slikal sedanjo situacijo ter jih bodril k stanovitnosti in delu.

v klerikalni partaji, ali ne.

Dosta je evangelicānskih glasov dojdano bilo Radiči.

Če se pitamo, ka je Radič napravo za Prekmurce, lejko čista kratek odgovor na to pitanje damo „en velki nikaj“. Dosta je obečao, spunu pa je nikaj ne. Nanč telko poštenja je ne meo, ka bi se Vam zahvalo za vaše votume. Strašno bo odgovornosti historija štela meti od Radiča, ki je s svojov politikov lüdstvi telko božnega napravo. Namesto ka bi železnice in ceste povali, sirmašno deco oblačili, se kregamo za to, či naj bode Radič meo svojo republiko. Kda bode meo Radič vso mouč v rokaj, te de on pozabo na republiko in de šteo sam krao biti. Oh zapelano lüdstvo, kda se bodo tebi oči odprle? Ali je našo delavno in sirmašno prekmursko lüdstvo za to na etom sveti, ka Radiči do bogastva in časti pomaga?

Če smo istinski pošteni in

nosimo v srci lübezen od našega sirmašnega lüdstva, moramo na našo največšo žalost vadtüvati ka so naši evangelicāni dosega-mao hodili po nepravi politični poti. Trdno pa smo uverjeni, ka si bodo naši evangelicānci dobro premislili, šterimi bodo pri bodoučem odeberanji követov svoj votum doj dali.

Dosta plemenitih in poštenih evangelicānov imamo v našoj krajini. Ali se nebi najšo med njimi eden šteri, bi se šteo koristiti za svoje dobro lüdstvo. Za evangelicāne je pač mesto samo v oni partaji, štera je neverska, ampak virstvena, in spoštüvle evangelicāne in katolicāne. Samo ta partaja, bo lejko ispunila tudi verska želenja onih, šteri so ji svoj votum doj dali.

Vsem onim iz naše krajine, šteri so dosega-mao na nepošteni način politiko delali, pa samo eden tanač damo, naj püstiijo našo lüdstvo pri miri.

**Čitajte in razširjajte
„MURSKÉ NOVINE“!**

NOVICE.

Pozivamo vse napredno uradništvo v Prekmurju, da se naroči na naš list in pridobiva nove naročnike. List je tako poceni, da si ga lahko vsak uradnik nabavi, če le deloma omeji nepotrebne izdatke.

Cenjene naročnike naprošamo, da poravnajo naročnino za list, ker smo sicer primorani jim list ustaviti.

— **Bolgarska revolucionarna vlada v Beogradu?** Bivši minister Stambulijskijeve vlade Obov je ustanovil baje v Beogradu neko tajno protivlado, ki je hotela proglasiti republiko na Bolgarskem. Obod se je proglasil sam za predsednika, bivši bolgarski poslanik v Beogradu Kosta Todorov pa je prevzel ministersko predsedništvo. Tileško naj bi postal vojni minister. To je oni mož, ki je pomagal pred nekaj tedni ministrom Atanasovu in Stojanovu, da so zbežali v Jugoslavijo. Ti možje so bili povzročitelji onih nemirov, ki so privedli ob srbsko-bolgarski meji do krvavih spopadov.

— **Tudi na Kitajskem vlada vržena.** General Fen-Ju-Siang je poslal dosednji vladi ultimatum, kjer jo poziva, da demisionira. Kmalu nato je demisionirala celotna vlada istočasno s predsednikom republike. Stem je državljanska vojna na Kitajskem končana, in upati je, da bode v kratkem času upeljan v državo zopet red in mir.

— **Jeruzalemska misija v Beogradu.** Jeruzalemska misija, ki se je te dni nahajala v Beogradu, kjer je v svečani avdijenci poverila našemu kralju zaščito Svetega groba in drugih svetih krajev v Palestini, je odpotovala danes iz Beograda v Trst in potem v London.

— **Dvojna zaroka med italijanskim in belgijskim dvorom.** Dne 11. novembra, na rojstni dan italijanskega kralja Emanuela III., se slovesno razglasi v Rimu in Bruslju dvojna zaroka otrok italijanske in belgijske kraljeve dvojice. Hči belgijskega kralja Marija José postane bodoča italijanska kraljica, hči italijanskega kralja pa po smrti belgijskega kralja Alberta belgijska kraljica. Marija José bode prinesla na italijanski dvor ogromno doto, ker je baje danes najbogatejša princezinja na svetu. Razen precejšnje dote od svojih starišev, bode prinesla neizmerno bogastvo in zaklade svojega starega strica, pokojnega belgijskega kralja Leopolda II. in njegove sestre Charlotte, žene avstrijskega nadvojvode Maksimilijana, najmlajšega brata bivšega avstrijskega cesarja Franca Jožefa, katero imajo v nekem gradu na belgijskem zaprtu. Njeno ogromno premoženje se je v teh letih kolosalno pomnožilo. Dan poroke teh dveh kraljevskih parov se ni natanko določil, vendar se govori, da se bode ta vršila obedve poroki v Rimu kmalu po novem letu. Priprave za te poroke, ki se bodo vršile nedvomno z največjim pompom in svečanostmi, so v polnem teku. Govori se tudi, da se mladi italijanski kralj namerava s svojo belgijsko družico naseliti v Torino.

— **Psi so raztrgali otroka.** V noči od 23. od 24. t. m. se je odigrala v majhnem parku kavarne Tivoli na Dunaju žalostna tragedija, katere žrtev je

postal 14 letni čevljarski vajenec Otmar Grusch iz Meidlinga pri Dunaju. Omenjenega večera se je vračal od svojega mojstra. Sprehajal se je v družbi svojih tovarišev. Moralo je biti že precej pozno, ko je prišel v bližino kavarne „Tivoli“. Po noči je ta lokal zaprt, in štirje psi volčje pasme, katere po noči, ko odidejo zadnji gosti, izpustijo iz verig, skrbe za to, da bi se v kavarno ne prikradel po noči kakšen neplokljani gost. Branja-vec Schweiger, ki ima v neposredni bližini kavarne Tivoli barako za prodajanje sadja in ki mu služi ob enem tudi za stanovanje, je slišal po noči glasno lajanje psov in na to obupni klic: „Mati, mati...“, na to pa je vse utihnilo. Ko je ob 5 uri zjutraj čuvaj kavarne, kakor navadno obhodil park kavarne, je našel na tleh ležati mrtvega dečka okoli 14 let starega. Po dolgem iskanju in trudu, kdo je ta nesrečni deček, ki je postal žrtev razdivjanih psov, se je končno dognalo, da je to zgoraj omenjeni vajenec Grusch, katerega je spoznal njegov oče, ki je prišel okoli poldneva na mesto nesreče. Kako je prišel nesrečni deček na oni, za njega tako usodni prostor, še je danes neznano.

— **Velika občina M. Sobota.** Št. 2056 1924, Predmet: cintor — pobožnost, Razglas! M. Sobota, dne 25-ga okt. Žalibože, — na našo sramoto, — kakor je to po neštetnih pritožbah občinstva ugotovljeno, so se v slednjih letih, najboljše pa okoli Sv. Svetov, tudi pa že v tekočem letu, na našem cintorju pripetili in pomnožili sramotni čini in slučaj, ki so prelomili, prestopili picteto, pobožnost živčih, našo ljubezen in udanost do mrtvih na cintorju. Najšli so se človeki, ki so poškodovali cintor, grobe tam pokopanih naših grdo pokvarili, pokradli korine, porezali lepa dreveza, razkopali in odnesli zemljo, tja nanosili smet in pomet in odnesli pa vse, kar je bilo samo mogoče. To je ne samo razžalitev mrtvih in še živčih, to je navadna tatvina in se tako obnašanje strogo kaznuje. Cintor je pokopališče, mirno mesto reda, mera, pobožnosti, i dobrega srca, ljubezni in tam spijo že vekvečno vsi naši, ki so svoje opravili, kam prijdemo vsi. Da naj že enkrat res na cintorju kraljeva red in mer pa ljubezen bode: opozarjam občinstvo, da se naj strogo drži občinskemu cintorskemu redu in kdo bi videl ali zasačil tacega, ki greši proti temu, naj grešnika ali tata takoj prijavi v kaznovanje ali občinskemu uradu ali direktno sodniji. Za županstvo velike občine gerent: Dr. ŠOMEN I. r.

— **Zdravniški glas.** V Mursko Soboto se je naselil predkratkim zdravnik g. dr. Vučak, domačin iz Strukovci, tako da imamo zdaj v Murski Soboti 5 zdravnikov.

— **Pretekli teden se je mudil v Murski Soboti dva dni uradnik agrarne reforme g. Matej Gregorovič.** Razdeljeval je zemljo najemnika grofa Szapari g. Ostererja. Zanimanje za to zemljo je med ljudstvom zelo veliko. Na ta način bo sedaj izvedena agrarna reforma. Ta začasna razdelitev bode prav gotovo postala definitivna. G. Osterer se namerava prese-

liti na Madžarsko. Mirnemu in vsem društvom naklonjenemu gospodu Ostererju želimo ob njegovem odhodu vse najboljše.

— **Sodne vesti.** Leta 1917. so bili Štefanu Horvat na marofu Polanci ukradene kokoši. Eden tat je bil obsojen za madjarske vlade na 1 mesec zapora, drugi pa je bil obsojen dne 28. oktobra 1924 od okrajne sodnije v Murski Soboti na 3 dni zapora. Na sod je mogel čakati 7 let To pa zato, ker so spisi šele sedaj prišli iz Madžarske. — **Dne 28. septembra 1924.** je Janez Kranjc z nožem sunil Franca Gomboc iz Cankove. Prizadjal mu je teško telesno poškodbo in bode sojen od okrožnega sodišča v Mariboru.

— **Iz pastirske kočice na kraljev dvor.** V Zemunik pri Zadru živi izredno nadarjen pastirček Ivan Palek. Ker je revnega stanu, je moral do sedaj pasti ovce. Na paši je imel mnogo prostega časa ter se je začel lotiti rezbarske obrte, v kateri se je sam od sebe tako izpopolnil, da so ljudje občudovali njegove rezbarije in je radi kupovali. Slučaj pa je nanesel, da je naš poslanik v Vatikanu dr. Smolaka potoval skozi Zader v Beograd, kjer se je mimogrede ustavil pri našem konzulatu v Zadru. Videl je tam rezbarije tega dečka, se zelo zanimal za nje in obljubil, da hoče ob priliki bivanja v Beogradu za njega izposlovati državno podporo, da se bode fant zamogel v tej stroki temeljito izobraziti. In res je dr. Smolaka v avdijenci pri kralju omenil tega dečka in kralju pokazal nekoliko izvodov njegove umetnosti, katere je prinesel s seboj iz Zadra. Kralj je bil pripravljen podpreti dečka. Velik ga je privedi v Beograd, kjer ga bode na svoje stroške izsolal. Stanovanje ima ta mladi umetnik na dvoru, kakor tudi svojega učitelja, tako, da je v vsakem oziru dobro preskrbljen. Ivan Palek je še v otročjih letih, katolik in po rojstvu Hrvat. Kaj bo postalo iz njega, pokaže bodočnost.

— **Železniška proga Murska Sobota—Ormož.** Kakor se je pred nekoliko dnevi poročalo, se je nameravala železniška proga Ljutomer—Ormož nameravala že 5. novembra, predati prometu. Zadnje dneve smo pa od dobro poučene strani dobili obvestilo, da se proga Ljutomer—Ormož ne bode otvorila dne 5. novembra, ampak se bode z otvoritvijo čakalo tako dolgo, da bode izgotovljen tudi oni del iz Ljutomera do Murske Sobotice. S polaganjem tračnic bode gotovi tekom 14 dni in prihodnji mesec se pričakuje otvoritev celotne proge Murska Sobota—Ormož.

— **Nova šolska nadzornika.** Od zasedbe do septembra letos je bilo Prekmurje prosvetna celota in je imelo za okoli 90 osnovnih šol samo enega nadzornika. Sedaj pa je tako za srez Dolnja Lendava kakor za srez Murska Sobota potreben po en nadzornik za osnovne šole. Prvi bo imel okoli 35, drugi okoli 55 šol. Te dni sta nastopila službo nova stezka šolska nadzornika: v Dolnji Lendavi g. Julij Kontler, v Murski Soboti pa Aleksander Nežima. Poznamo zgodovino njuve preteklosti. Nadzornika sta

postala, ker sta klerikalca. — G. Kontler ima samo takozvani „dopolnilni“ izpit iz slovenščine; vendar bo zdaj nadzoroval učitelje, roj Slovence, ki imajo celo maturo v tem jeziku. In to bo se godilo na kakih 20 šolah! Res, pametno sta naredila g. Klekl in dr. Korošec.

— **Kleklovim Novinam se ne vidi, da se naš list imenuje „Murske Novine“.** Da bi svojim čitatelom zakril istino, ki jo pišejo naše Novine, se je v zadnjih dveh numerah debelo zlagal, kak se le tisti lahko, šteri zlorablja vero za svojo politično agitacijo. Pisec pravi: pri občinskih volitvah bi radi par demokratov dobili v občinske odbore. V ta namen so ustanovili novi dem. list pod imenom „Murske Novine“, da bi ž njimi v svoj protiverski kapitalistični tabor spravili par ljudih, ki se dajo zapeleti. Zato pazite, ka Sokolom ne nasedete! . . . Naj narod oslepijo, so vkradnoli demokratje našim „Novinam“ ime, mislijo, ka si ljudstvo njihov list tak naroči . . . Kleklovim Novinam pa smo mi jako hvaležni, da delajo za nas takšno reklamo. Gotovo se bojijo, da bi narod zaznal istino kaj so klerikalni poslanci učinili za ljudstvo, ko so bili v vladi tri mesece. Mi vašim Novinam ni smo vkradnoli nikaj ne, ar se naše imenujejo „Murske Novine“ in prosimo čitatele, naj kupujejo le naše Novine, da bodo znali tisto, kar jim gospod Klekl v svojih Novinah nešče napisati in povedati. Mi ne kradnemo! Kradete le vi, ko ste posneli po Sokolu telovadno društvo Orel. Telko vam na znanje: Čitatelom pa priporočamo „Murske Novine“.

— **Nezaposlenost v Kanadi.** Jedan angleski list objelodanjuje pisma iseljenika u kojima se tuže na veliku nezaposlenost po različitim mestima u Kanadi. Naročito da je Winnipeg već od augusta prošle godine pun neposlenih (Ubersee Wien, od 1. 10. 1924). Primjećuje se, da je u poslednje vreme najviše upravo Winnipeg cilj naših iseljenika, koji idu u Kanadu. Zagrebački „Obzor“ pak u broju od 4. 10. 1924 donosi sledeći članak: *Teško Stanje naših Iseljenika u Kanadi.* Denas smo primili pismo jednog našeg čitatelja iseljenika iz Ontarija u Kanadi. Naš prijatelj nam opisuje teško stanje u kojima se nalaze tamošnji iseljenici. Isti nam priča, kako je on sam već tamo od 24. travnja, ali sve do danas nije mogao naći posla i zarade. U Kanadi ima na hiljada i hiljda naših ljudi, koji su gladni i bos i broj samoubijastva danomice raste. Mnogi ljudi premda su znali teško stanje u Kanadi pošli su s nadom, da će lako proći u Udruže države ne znajući, da se takav prestupak kažnjava sa 5 godina dana robije. Razni agenti prekomurskih društava opisuju našim ljudima stanje u Kanadi ružičastim bojama, te ih osiguravaju, da će kod farmera naći stalno posla. I tako naši ljudi potrošivši na putu čitav svoj imetak ostanu gladni i bos, a mnogi

potraže sboju utjehu u hladnim vodama tamošnjih rijeka.

— Lječnici, koji bi hteli da ise u Ameriku, mogu saznati поблише uslove sa vršenje lekar-ske prakse, koji se traže u svakoj pojedinoj državi Unije i u Argentini kod Iseljeničkog Komesarijata u Zagrebu. Primjećuje se, da lekari, koji idu u S. D. A. terete po novom zakonu kvotu.

— Murska Sobot. V ponedeljek dne 20. oktobra t. l. zvečer imeli so v sokolski čitalnici Jugoslovanski Nacionalisti prilikom pregleda te Organizacije od strani delegata Oblastnega Odbora Or-Ju-Na v Mariboru brata dr. Irgolič-a sestanek, koji je bil dobro obiskan. Navzočih je bilo tudi nekaj prijateljev tega pokreta. Govorilo je več govornikov. Debate so bile jako zanimive in so potekle v popolni slogi. Sestanek se je ob splošnem odobravanju pozno v noč zaključil.

— Pismo iz Dolnje Lendave. Dol. Lendava, dne 27. oktobra 1924. Malo spremembe v dnevni enoličnosti neprijaznega jesenskega časa nam je prinesla zadnja nedelja, obiskalo nas je namreč nekaj poslancev HRSS in priredilo pred hotelom „Krona“ shod. Ker se je shod pričel po glavni maši, se je nabralo dokaj poslušalcev. Govorniki so povdarjali, da je treba dati Madjarom ogrskih šol. Slabo so bili informirani, kajti šole v krajih s pretežno večino madjarskih otrok so itak čisto madjarske, zato so se ljudje v nerazumevanju spogledali. Mnogo treznih Madjarov namreč sploh želi, da bi naj bile šole slovenske, da se njih deca čimprej priučijo državnega jezika, ker dobro vedo, da bode to deci le v korist. Govornik je povdarjal, da se mora madjarstvo negovati in podpirati ter končal z vzkliki »Eljen a republika«. — Nato (ne vem če ne zato) je godba, ki so jo privedli seboj, — intonirala: „Hej Sloveni!“ — Ostali govorniki pa so kritizirali dosedajne vlade in ome-

nili med drugim: »Mi ne bomo slušali gospodo, več samo ono što nam kažejo svečeniki, storili pa bomo le ono, kar se bode nam vzljubilo«. Povdarjali so tudi, da ne bode gospe nosile več klobukov, ko bodo oni na vladi. Po odsviranju narodnih: »Ljepa naša domovina« in »Još Hrvatska ni propadla« se je shod zaključil. Poslušalci so se nezadovoljni razšli, ker njihov glavni interes, „Agrarno vprašanje“ ni pršel v pretres. Samo radi tega so prišli kmetje od daleč in blizu, da bi se jim odkrito povedalo, ali dobijo zemljo ali pa ne. Po vaseh namreč hujskajo brezvestni agitatorji iz Hrvatske nerazodno ljudstvo, da naj se ljudstvo dejansko protivi uradni razdelitvi zemlje; posledica tega je, da je v nekaterih občinah nastala pravcata anarhija, — sosed jemlje sosedu dodeljeno zemljo, — sledijo tožbe in stranka, ki je ravnala brez pravne podlage utrpi vsled tega občutno škodo in ji ne pomaga sklicevanje na hujskanje od strani poslancev prav nič. Več takšnih slučajev je bilo v zadnjem času v občinah Genterovci, Kamovci i Zitkovci. Ljudstvo se je v zburilo z praznimi frazami, ker tudi kaj rado nasede v svoji zaupljivosti raznim temnim hujskačem, češ, da je že republika, pri tem pa ne pojmi sploh, kaj je republika, predstavlja si le, da se vnjej deli zemlja kar na debelo; za druge politične skomine pa nima smisla. Skrajni čas je, da preide vlada v roke činiteljev, ki bi z umnim gospodarstvom in narodno zavednostjo pripeljali domovino v no zadovoljstvo in blagostanje, v katerem bi lahko bila. Vsaka vlada pa se bode morala čim več zanimati za naše obmejne kraje, posebno Prekmurje, rabiti zdravo agrarno politiko. Zakoni, ki se bodo topogledno uveljavljali, ne smejo dopuščati nikakega dvoma in bode stvar oblasti, da se bodo tudi brezhibno izvrševali. Agrarno vprašanje se pri nas ne more rešiti po šabloni, temveč zahteva prav posebno proučevanje razmer. Prekmurje ni Banat; — tu so siromaki, — tam bogati; — tu je kmet z 4—5 orali zemlje veleposestnik, — tam pa tašen bajtar, — želar. Industrija ne obstoja in tudi najbrž ne bo, ker za isto tu niso podani pogoji; — drugih pridobitnih možnosti pa tudi ni. Razmeroma pogosto naseljeno ljudstvo se

preživlja le s kmetijstvom in če mu le to ne nudi zadostni preživež, začne pohajkovati. se poskuša s trgovanjem brez kapitala, se zgubi in propada gospodarsko in moralno. Prej je tuk. poljedelec tlačnil madjarskim grofom, sedaj naj mu bode dana prilika, da se gospodarsko osamosvoji na svoji domači grudi in hvaležen bo vedno bratu preko Mure, da mu je prinesel svobodo ter bo ostal vreden član naše jugoslovanske zajednice in ob 10 letnici osvobođenja se zavedel veličine onega trenutka, ko so se sklenile bratske roke po tisočletni ločitvi. K tej zavesti pa ga bodo spravila le dejstva,

ne sme pa imeti povoda, dvomiti v državo in njene oblasti.

— Tuk. dramatični odsek pripravlja šaloigro „Nebesa na zemlji“ pod vodstvom novega režiserja g. Krajnc-a. Vloge so dobro razdeljene in obeta predstava nuditi mnogo užitka.

— Sejem v Dol. Lendavi dne 28. X. 1924. se je prav dobro obnesel. Lahko bi pa bil še boljši, če bi ne obstojala živinska zapora v Beltinskem okolišu. Ker ljudje ne morejo prodati živino in tako ne pridejo do denarja.

GOSPODARSTVO.

Gnojimo sadnemu drevju!

Letos je sadno drevje posebno na ravnici dobro obrodilo. Da se je sadje razvilo (zraslo), zato so bile potrebne razne snovi, te pa je drevo s svojimi koreninami potegnilo ali posrkalo iz zemlje. Te snovi se nahajajo v zemlji, kakor soli; voda jih raztopi, najtanjše koreninice pa potem ta sok posrkajo in spravljajo po deblu in vejah v listje. Listje je rastlinski želodec. Solčna svetloba in toplota pomaga prebaviti v listju te sokove, ki potem tečejo na tiste kraje, kjer drevo, ali pa sadje raste. — Če drevo dolgo vleče iz zemlje mora tam nazadnje zmanjkati. Ravno tako je na njivah. Njive gnojimo, prav tako moramo gnojiti sadno drevje: jablane, hruške, slive i dr.

Najboljši čas za gnojene drevja je zdaj meseca novembra, dokler zemlja ne zmrzuje. — Gnojimo pa lahko s hlevskim gnojem, z gnojnico, s stranišnim gnojem ter s pepelom.

Kako? Nekdaj so imeli navado, da so drevo pri deblu odkopali, tako da so se videle korenine. Okoli debla so nadevali gnoj, potem pa gor nametali zemlje. Tako gnojenje ni bilo nič vredno.

Pravilno se z enim ali z drugim gnojem gnoji tako: Pod kronskim kapom drevesa izkopli okoli in okoli vsaj 1 pedenj globok in še malo širji jarek, v ta jarek pa nadevaj gnoja, katerega hočeš! Ta jarek pusti čez zimo odprt, da pada vanj dež in sneg in se gnoj razmaka; proti koncu zime (v marc) pa se jarek zakoplje in zemlja lepo poravna. Nekateri prakticirajo tudi tako, da ne izkopljejo jarka, ampak samo po 1 pedenj oddaljene jamice v krogu (kolobarju) in v te nadevajo gnoja. Kdor pa ima dosti gnojnice, naj s trdnim kolom nadrega pod drevjem luknje v zemljo, potem pa gnojnico kar razlije, da teče širom po trati. Tako bo nam drevje lepo raslo, pa tudi moglo roditi sadje.

†

Nepozabnemu Jošku Rajhu v spomin.

Za obmursko dolino in slovenske gorice bo ostal v neizbrisnem spominu dan 11. oktobra 1924. Ta dan je namreč ugasnila luč življenja, onega največjih njenih sinov, nepozabnega Joško Rajha. Polnoživljenja in lepih načrtov; se je moral preseliti v večnost, od koder ni vrnitve. Dne 14. oktobra, so prepeljali njegove zemeljske ostanke iz domače hiše na ljutomersko pokopališče. Kdor je videl to zadnjo, veličastno pot Joško Rajha, ta se je uveril, da Ljutomerski okraj izroča materi zemlji svojega očeta, Jugoslavija enega svojih najboljših sinov. Ob cesti koder se je prenikal sprevod, so se odpirale kmečke hišice in slišalo se je tužno plakanje njihovih prebivalcev. Kmetje so pustili ta dan delo na polju in izkazali poslednjo čast svojem najboljšemu tovarišu. V Ljutomeru in okolici, je izgledalo vse mrtvo in tiho, praznovalo se je praznik žalosti. Nepregledne množice so se nemo valile za mrtvaš-

kim vozom. S črnim florom zastrte lučice v Ljutomerskih ulicah so tudi tujcem oznanjale globoko žalost. Od cerkve do pokopališča, je žalni sprevod narastel v tisoče. Ko se je na

pokopališča poslavljaj od pokojnika, starosta V a r a ž d i n s k e g a Sokola, takrat so tudi najtrdnější, grob prvega Ljutomerskega sokola škropili s solzami. Pogrebne svečanosti na po-

kopališču so trajale skoro dve uri in zdelo se je kakor da bi se narod ne mogel ločiti od pokojnika. Tiho in nemo so odhajali spremljevalci iz pokopališča, trdno uverjeni, da za Joška Rajha ni nadomestila. Poleg rodbine pokojnika, kateri je nemila usoda iztrgala najidealnejšega očeta, je pač najbolj prizadet Ljutomerski Sokol. Zgubil je svojega starosta, zgubil pa je z njim tudi najdelavnejšega sokola. Prve temelje sokolskega doma je postavil pokojni, ni pa mu bilo dano, da doživi izpolnitev svoje prve in največje želje, da Sokol v Ljutomeru dobi svoj dom. Nepopisljive so njegove zasluge za ljutomerskega sokola in za vsa sokolska društva na murskem polju in v Prekmurju. Če je bilo treba za Sokola kaj storiti, je imel vedno čas, če je bilo treba kaj darovati, je inel vedno denar. Udeležil se je vsakega javnega nastopa Sokola in povsod, kjer je hodil, je navduševal za sokola. Avstrija ga je preganjala, on pa ni klonil. Doživel je osvobođenje svojega ljubljenege naroda, ni pa doživel izpolnitve vseh svojih idealnih načrtov. V trenutku, ko bi ga Ljutomerski Sokol

najbolje rabil je moral oditi v večnost. Neštete gospodarske organizacije pogrešajo njegove dobre nasvete. Utihnje je njegov glas, utrpnilo je njegovo blago srce, toda njegov duh je ostal med nami. On bo bodril ljutomerskega Sokola, da izvede načrte svojega staroste.

Njegovo življenje pa naj služi za vzgled vsem onim kmetom, ki mislijo, da Sokol ni za kmeta. Vzorno gospodarstvo pokojnika nam priča, da je bil pokojnik tudi dober kmetovalec. Neštetim stanovskim tovarišem tudi nesokolom je on pomagal s svojimi nasveti in ni poznal nobenega sovraštva. Bil je vedno in povsod odkrit in se ni ustrašil nobenih groženj.

Njegovi blagi rodbini, katero je pokojnik tako idealno ljubil, pa naj bo v tolažbo to, da skupno z njo tuguje cela obmurska dolina, ter da je pokojni v kratki dobi svojega življenja toliko dobrega za svoj narod napravil, da ga bo ohranil v vednem spominu.

Slava nepozabnemu Jošku Rajhu.

KINO M. Sobota

ZA MLADINO DOVOLJENO

V nedeljo 2. novembra
popold. ob 4., zvečer ob 8 uri

Umorstvo u karnevalskej noči

Kriminalna drama u 6 činova.

DER MORD IN DER
KARNEVALNACHT.

ZIGEUNERWEISEN
1 čin.

VSTOPNINA: Gornje lože 10 Din.,
spodnje lože 8 Din, in II. prost. 3 D.

Lastnik kina GUSTAV DITTRICH.

Prašanje in odgovor.

Prašanje.

Pred enim tednom, ko sem prišel iz Amerike, kjer sem bil 40 let, sem kupil en travnik. Poleg tega travnika ima sosed B svojo njivo in vozi iz te svoje njive, čez moj kupljeni travnik. Ko sem ga ustavil, mi je rekel, da vozi čez ta travnik že čez 30 let in da ima torej pravico (juš) voziti. Ko sem kupil travnik, nisem prav nič vedel, da ima sosed B pravico voziti čez ta travnik, tudi v grunti (zemljiški) knigi ta pravica ni intabulirana in tudi prodajalec mi o tem nič ni povedal. Ali smem soseda B zabraniti vožnje?

Odgovor.

Sosed B je stem, da je 30 let vozil mirno čez ta travnik, si pridobil pravico do vožnje. Vam, ki ste ta travnik kupili v dobri veri, da nima nihče pravice voziti čez travnik, ni trebej priznati to vozno pravico B-jevo in mu lejko zabraniti vožnje, pa le tedaj, če Vi pri največji pazljivosti in skrbnosti niste mogli znati za B-jevo vozno pravico to je, če ste takrat, ko ste travnik kupovali, storili vse, kar je potrebno, da ste se popolnoma prepričali, da B ne vozi čez travnik. Če ste pa to pazljivost opustili, n. pr. če ste videli, da B ne more iz svoje njive drugje peljati kakor čez Vaš travnik, pa niste vprašali ne prodajalca in ne soseda B, če morda vozi čez ta travnik, tedaj je Vaša krivda, da nište zaznali za B-jevo vožnje. V tem slučaju mu ne morete zabraniti vožnje, če bi to storili, Vas B lejko toži na priznanje vozne pravice.

SUKNO kamgarn in ševjot za moške in ženske obleke, belo, pisano in rujavno platno, cefir, hlačevino, tiskano in razno manufakturno kupite najceneje in v velikanski izbiri v veletrgovini R. Stermecki, Celje št. 360. Ilustrovani cenik za čevlje, klobuke, obleke, perilo, odeje, lasostrižnike, britve, in tisoče drugih predmetov se pošlje vsakemu zaslonj! Vzorce proti vrtniti! Trgovci engros cene!

18-3.

Štev. 8254.

RAZGLAS.

Po naročilu gospoda ministra za promet z dne 16. oktobra 1924. št. D. G. 9528 odredujem na temelju §. 6. v Prekmurju veljavne naredbe kr. ogrskega ministra za javna dela z dne 20. aprila 1868. št. 4973 ter §§. 33 in 34. zakonskega članka XLI: 1881 bivšega skupnega hrvatsko-ogrskega držav. zbora o razlastitvi politični obhod in razlastilno razpravo glede na področju srezov Murska-Sobota in Dolnja Lendava ležečega dela državne železnice Ormož—Murska Sobota (km 0-9.75) na dan 4. novembra 1924. in po potrebi na naslednje dni.

Sestanek komisije dne 4. novembra 1924. je ob 9 h. dopoldne pri železniškem mostu pri Veržetu, desni breg Mure v km. 9.75 železnice. Načrti železnice in izkazi za železnico potrebnih zemljišč so bili skozi predpisano dobo že v drugi polovici meseca marca in v prvi polovici aprila 1924 razporeženi na splošni vpogled pri občinskih uradih v Murski Soboti, Rakičanih, Lipovcih, Bratoncih in Ižakovcih.

O tem se obveščajo vsi interesi s pristavkom, da ima vsak lastnik in zemljiško-knjižni intersent pravico pri razpravi ugovarjati razlastitvi. Opustitev ugovora ima za posledico, da se smatra razlastilni načrt za končno veljavno določen in od intereseetov sprejet. Komisija bo v smislu §. 34. razlastilnega zakona izdala meritorno rešitev, tudi če bi nihče od lastnikov oziroma interesentov ne prišel k razpravi, izostanek se po §. 36 citir. zakona ne more opravičiti.

MARIBOR, dne 22. okt. 1924

Veliki župan maribors. oblasti:
Dr. VODOPIVEC l. r.

26-1.

DOBRO PAZI KA SZE ETI ODSZPODI PISE

24-2 Vszaki küpecz, ki küpi
v szabolszkoj trgovini

A. HIRSCHL v MURSKI SOBOTI

eden stofatni ali lederni zimski
moski kaput ali pa celo mosko
stofatno obleko, dobi ksenki
edno lepo houbu.

I. HAHN

tiskarna, trgovina s papir-
jem in knjigami
MURSKA SOBOTA.

Divjačino

28-1

in Perutnino

kupuje po najvišji
ceni, ter prodaja

Perje

gosje, račje, purje
in kokošje, vsako
množino, po
zmernih cenah

E. VAJDA

ČAKOVEC

TELEFON 59, 3, 4,

brzojavni naslov:

VAJDA, ČAKOVEC.

Naročnike (naprejplačnike)
in oglase (insetate) za

„MURSKÉ NOVINE“

sprejemata v MURSKI SOBOTI:

knjigarna in trgovina s papirjem

I. HAHN, Aleksandrova

cesta

in

trgovina s papirjem in igračkami

B. ERDÖSY, Cerkvena

ulica

poleg r. kath. cerkve in pošte.

Kupite Prodate

najhitreje
posestva trgovine, gostilne
i. t. d. kjer želite, skoz reali-
tetno pisarno

„SLIVAR“ v LJUTOMERU. Stari trg 47.

P. FLISAR

trg. mehaničnih in tehničnih potrebščin
M. SOBOTA v Bergerovem hramu

Stalna zaloga vseh potrebščin za
bicikle, tako tudi spodnjih in
gornjih gumijev (cévi)

—:—

Električne žepne luči (lampaše),
baterije, vžigalci (öngyújtó) in
II-4. kamenje.

Najboljše nabavno mesto.

Novo zidana

enonadstropna ogelna
hiša na prometnem
kraju v Ljutomeru,
pripravna za trgovino
ali obrt se po ugodni
ceni proda. Ponudbe na stavbenika
Jandl v Ljutomeru.

SALONIT

je najbógsa pokrivátja pala. Bógsa je
kak kaksastécs druga pokrivátja ná-
prava ár je lehka, nezgoríva i trplíva,
záto túdi najfaléša „SALONIT“ je po
nigdasnyem Hatschekovom ETERNIT
sistemi narejeni. Delajo ga v SOLINI
pri Spliti. — Prémurszko szkladis-
cse je pri:

ČEH & GÁSPÁR trgovini
v MURSKI SOBOTI.

Vsze potřebno sze zvě túdi tam.
6—5

PAVEL FLISAR URAR

MURSKA SOBOTA

poleg Turkove gostilne.

Priporočam nove stenske ure,
budilke (vekerce), ure z nihalom
(Pendel) ter žepne ure, vse po
najnižjih cenah in 1-letno garan-
cijo. Vsefelé popravila se gor-
vzemejo.

15-4.